Raadsvergadering d.d. 20 april 2023

Voorstelnummer 19-2023
Agendanummer 5
Zaaknummer Z21103655
Onderwerp: ontwerp omgevingsvisie en planMER
Portefeuillehouder: Wethouder Kes

Aan de raad.

Gevraagde beslissing

- In te stemmen met het voor inspraak vrijgeven van het ontwerp 'Omgevingsvisie gemeente Edam-Volendam: Samen zetten we koers!' inclusief het 2 documentenplanMER.

Samenvatting

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Op 16 september 2023 verloopt het voorkeursrecht van de gemeente in de Purmer. De omgevingsvisie is een bij uitstek geschikt ruimtelijk besluit op grond waarvan het voorkeursrecht kan worden verlengd. Het proces van totstandkoming van de omgevingsvisie is hierdoor versneld. Daarnaast was er naar aanleiding van concept van de omgevingsvisie in de gemeente behoefte aan een concretisering van de algemene ambities en beleidsdoelen. Dit heeft geleid tot een uitvoeringsstrategie, die in participatie met de gemeenteraad tot stand is gekomen. De grondslag voor het verlengen van het voorkeursrecht betekende ook het uitvoeren van een milieueffectrapportage. De aanbevelingen in het planMER zijn zoveel als mogelijk meegenomen in de ontwerp omgevingsvisie.

Leeswijzer omgevingsvisie

De ontwerp omgevingsvisie is als volgt opgebouwd. Het voorwoord gaat in op de aanleiding tot het opstellen van de omgevingsvisie en wat een omgevingsvisie precies is, en bespreekt verder globaal het (participatie)proces. Ook komt de identiteit van elke kern in de gemeente kort aan bod. In hoofdstuk 1 staan vervolgens de hoofdlijnen van het beleid per thema beschreven. Hieruit vloeien opgaven voor onze gemeente voort, opgenomen in de uitvoeringsstrategie in hoofdstuk 2. De uitvoeringsstrategie beschrijft per opgave de handelswijze van de gemeente voor de komende tien jaar, met een doorkijk naar concrete maatregelen. Hoofdstuk 3 behandelt het afwegingskader waarmee tegengestelde belangen worden afgewogen. Wederzijdse verwachtingen van de gemeente en initiatiefnemers en andere partijen, alsook de sturingsfilosofie van de gemeente worden in hoofdstuk 4 beschreven. Tot slot komt in hoofdstuk 5 de beleidscyclus onder de Omgevingswet aan bod en wat dit betekent voor de actualisatie van de visie.

Onderbouwing en alternatieven

1. De omgevingsvisie schetst de integrale ontwikkeling van Edam-Volendam en zet de stip op de horizon voor 2050. Ook schetst de omgevingsvisie in samenhang hoe de visie moet worden gepositioneerd ten opzichte van de Omgevingswet en het omgevingsprogramma en omgevingsplan. De omgevingsvisie beschrijft de trends en ontwikkelingen voor de toekomst en koppelt die aan de opgaven waarop deze visie een antwoord moet geven. Tenslotte gaat de visie ook in op de vraag hoe we de omgevingsvisie tot uitvoering gaan brengen en hoe tijdens dat traject gevolgd wordt of en hoe de ambitie ook daadwerkelijk gehaald wordt.

©ev 2020

2. Het besluit past binnen de implementatie van de Omgevingswet. De omgevingsvisie is een verplicht instrument in de nieuwe Omgevingswet. Iedere gemeente is verplicht om de omgevingsvisie voor 1 januari 2024 te hebben vastgesteld. De omgevingsvisie laat zien wat de consequenties zijn van die keuzes in de (bestaande) openbare ruimte.

3. De visie verbindt beleidsopgaven vanuit verschillende sectoren met elkaar, zoals bereikbaarheid, wonen, duurzaamheid, economie, sociaal, cultureel, kortom, alles dat hoort bij de gemeente. De omgevingsvisie bouwt voort op bestaande brede documenten, zoals de Structuurvisie Edam-Volendam en de Structuurvisie Zeevang. Daarnaast is ook geput uit sectorale beleidsdocumenten, zoals Onze Economische Toekomst 2040. De actuele hoofdlijnen en doelen die in de Verkenningen Omgevingsvisie zijn genoemd, zijn uit deze beleidsdocumenten gefilterd, tot samenhang gebracht en overgenomen in de visie en verouderd beleid is tegen het licht gehouden (zie achtergronddocument 2, Verkenningen stap 1).

4. Bij het opstellen van de omgevingsvisie heeft uitgebreide participatie plaatsgevonden (zie achtergronddocument 4, Stap 2 In gesprek over ambitie omgevingsvisie). De uitkomsten van deze participatie zijn verwerkt in de ontwerp omgevingsvisie.

5. De verschillende tussenproducten zijn besproken met diverse groepen in de gemeente. Ook hebben verschillende belangenverenigingen zienswijzen ingediend tegen het eerder ter visie gelegde concept omgevingsvisie. Verder is er gesproken met belangrijke partners van de gemeente, zoals woningcorporaties, de GGD, ontwikkelaars en netwerkbedrijven. Ook met buurgemeenten gingen we het gesprek aan. We hebben onze visie gelegd naast die van de gemeenten in Zaanstreek-Waterland, provincie Noord-Holland en andere overheden zoals het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

6. Naar aanleiding van bovenstaande eerder ingebrachte zienswijzen en de behoefte van de raad zijn de uitvoeringsstrategie (hoofdstuk 2) en een nadere uitwerking van de beleidscyclus (hoofdstuk 5) toegevoegd aan de omgevingsvisie.

7. Op 16 september 2023 verloopt het voorkeursrecht van de gemeente in de Purmer. De omgevingsvisie is een bij uitstek geschikt ruimtelijk besluit op grond waarvan het voorkeursrecht kan worden verlengd. In de omgevingsvisie is nu de toegedachte bestemming voor de Purmer opgenomen, industrie-gemengde doeleinden. Met de voorgenomen vaststelling van de omgevingsvisie in juli 2023, waarin het noordelijk deel van de Purmer voor industrie- en gemengde doeleinden is aangewezen, wordt het gevestigde voorkeursrecht in de Purmer in stand gehouden (verlengd).

8. Naar aanleiding van bovenstaande inbreng van samenwerkingspartners en ingebrachte zienswijzen tegen de concept omgevingsvisie en de behoefte van de raad, is de uitvoeringsstrategie (hoofdstuk 2) en een nadere uitwerking van de beleidscyclus (hoofdstuk 5) toegevoegd aan de omgevingsvisie.

9. Het milieueffectrapport (planMER) is uitgevoerd op het abstractieniveau dat bij de omgevingsvisie hoort. In de omgevingsvisie worden twee concretere ontwikkelingen genoemd: de toegedachte bestemming ‘industrie/gemengd’ in de Purmer en de transformatie van de Julianaweg. De ontwikkeling in de Lange Weeren wordt als een autonome ontwikkeling gezien. Volgens de planMER is het effect van de omgevingsvisie naar rato positief te beoordelen. Het merendeel van de indicatoren die voor dit planMER zijn geselecteerd, wordt beperkt beïnvloed door de voorgestelde ambities en bijbehorende uitwerkingen in de eerste twee hoofdstukken van de omgevingsvisie. Hierbij kan gedacht worden aan

©ev 2020

indicatoren als voorzieningenniveau, gezondheidsbevordering, geur, omgevingsveiligheid, circulaire economie en landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Een andere conclusie in het planMER is dat de omgevingsvisie op veel thema's het beleid heeft om de referentiesituatie te beschermen of juist te verbeteren. Gedurende het opstellen van het planMER is op verschillende momenten in het proces interactie geweest met de omgevingsvisie om deze aan te scherpen op basis van de uitkomsten van het planMER. De aanbevelingen dienen daarnaast als startpunt voor de verdere uitwerking van het beleid in omgevingsprogramma's en plannen.

Financiële aspecten
Er is reeds een bedrag begroot voor de uitwerking van de omgevingsvisie middels omgevingsprogramma's.

Personele aspecten
N.v.t.

Risico's
De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument en geeft niet overal concrete antwoorden op. Het werken met een integraal samenhangende visie is voor de gemeente nieuw. Het voordeel van het werken met de beleidscyclus en dus met de omgevingsvisie uitgewerkt in omgevingsprogramma's is dat de realisatie van de beleidsdoelen gemonitord wordt. Het planMER heeft daar een basis voor gelegd. Dat betekent dat beleid ook kan worden bijgestuurd, als een continue cyclus.

Een aandachtspunt is de digitalisering van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie moet digitaal worden gepubliceerd. De komende maanden zal de digitalisering van de ontwerp omgevingsvisie ter hand worden genomen. Op dit moment is de landelijke applicatie waarin de digitale omgevingsvisie moet landen nog niet beschikbaar.

Gevolgde procedure
De omgevingsvisie is tot stand gekomen volgens de procedure van de structuurvisie, waarbij afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht wordt toegepast, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.
De omgevingsvisie is in vijf stappen tot stand gekomen:
stap 1 Verkenningen van het beleid;
stap 2 Participatie over ambitie;
stap 3 Concept omgevingsvisie;
stap 4 Participatie over concept;
stap 5 Definitieve omgevingsvisie.

Burgerparticipatie, inspraak, zienswijzen en communicatie
Op verschillende momenten is participatie toegepast. Ook is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna Awb) toegepast bij de ter visielegging van het concept van de omgevingsvisie in april 2022. Ook nu wordt afdeling 3.4 Awb toegepast ten aanzien van de gehele ontwerp omgevingsvisie en het planMER.

Voorafgaand aan het voorgenomen besluit
Het concept van de omgevingsvisie is ter inzage gelegd in de periode 13 april tot en met 24 mei 2022. Daar zijn 24 verschillende zienswijzen tegen ingediend die hebben geleid tot een aanpassing van de hoofdlijnen van het beleid en tot het maken van een concretiseringsslag door middel van de uitvoeringsstrategie. Er is voor ter visielegging van het concept van de omgevingsvisie in 2022 overleg

©ev 2020

geweest met onder andere het Gemeenschappelijk Dorpsraden overleg, de seniorenraad, koepel sociaal domein, Zeevang ondernemers, Economisch Platform, woningcorporatie de Vooruitgang, de Wooncompagnie, Liander, PWN, GGD Zaanstreek-Waterland, Provincie Noord-Holland, Vervoerregio Amsterdam, gemeenten Waterland, Landsmeer en Koggenland. De reacties zijn zoveel als mogelijk meegenomen in het ontwerp omgevingsvisie.

Na het te nemen besluit
Het is de planning dat de ontwerp omgevingsvisie ter visie wordt gelegd op 21 april 2023. Gedurende zes weken kan eenieder zienswijzen indienen tegen hoofdstuk 2 en 5. Eerdere zienswijzen tegen de concept omgevingsvisie hebben in de periode 13 april tot en met 24 mei 2022 geleid tot aanpassing van het document. De overbodige hoofdstukken die over het totstandkomingsproces gingen zijn eruit gehaald. Het voorwoord is aangevuld met een beschrijving van al de kernen in Edam-Volendam, naar aanleiding van zienswijzen tegen de concept omgevingsvisie. De hoofdlijnen van het beleid uit hoofdstuk 4 concept omgevingsvisie zijn beknopter beschreven en staan nu in hoofdstuk 1 ontwerp omgevingsvisie. Verder is hoofdstuk 2 toegevoegd, dat de uitvoeringsstrategie bevat die naar aanleiding van zienswijzen is opgesteld. Ook is er een hoofdstuk toegevoegd dat de omgevingsvisie plaatst in de context van de beleidscyclus.

Voor zover van toepassing
De omgevingsvisie is zelfbindend voor de bestuurslaag die het heeft opgesteld. De omgevingsvisie is verder vormvrij. Om de werkingsduur van dit strategische beleidsdocument zo lang mogelijk te houden is er voor gekozen om de uitwerking van de beleidsdoelen uit de omgevingsvisie plaats te laten vinden in omgevingsprogramma's. Zo blijft de gemeente wendbaar in haar uitvoering.
Wij hebben vertrouwen in de inwoners en initiatiefnemers. De gemeente kiest voor een uitnodigingsplanologie met algemene regels. Wij kiezen dan ook voor een sturingsfilosofie die in de basis samenwerkend is en niet regulerend. Dit betekent dat we met samenwerkingsverbanden samen met andere overheden, instellingen, bedrijven of inwoners onze leefomgeving willen vormgeven. Zo sluit de omgevingsvisie aan bij onze kernwaarden als verbinden, vertrouwen, leiderschap en wendbaarheid.

Rapportage, verantwoording en evaluatie
Voor een goede doorwerking van de omgevingsvisie werken we volgens een beleidscyclus. De omgevingsvisie is een document waarin beleidsontwikkeling een plaats heeft. In de omgevingsvisie staan strategische hoofdkeuzes voor de lange termijn. We werken in de omgevingsvisie ook met een uitvoeringsstrategie, dat in feite een beschrijving is op hoofdlijnen van een voorkeursvariant van hoe, waar en wanneer we invulling geven aan ons beleid, doelen en ambities. De uitvoeringsstrategie vormt het raamwerk voor een verdere uitwerking van een thema of een gebied binnen een omgevingsprogramma. Met een omgevingsprogramma geven we verdere invulling aan dit raamwerk door de beoogde uitvoering te beschrijven in de vorm van hoe, waar en wanneer we invulling geven aan de ambities. Bij het opstellen van een omgevingsprogramma formuleren we in een nota van uitgangspunten de nadere kaders voor zover dat nodig mocht zijn en de manier waarop we monitoren dat de beleidsdoelen gehaald worden door bijvoorbeeld vierjaarlijks te evalueren. Het planMER heeft een basis gelegd voor de monitoring.

Bijlagen
- concept Raadsvoorstel
- concept Raadsbesluit
- Ontwerp Omgevingsvisie

©ev 2020

- PlanMER Omgevingsvisie Edam-Volendam

Achtergrond-documenten:

1. Plan van aanpak Omgevingsvisie 20190318
2. Verkenningen Stap1 Omgevingsvisie vastgesteld 20190704
3. Leefomgevingsfoto Antea 20201103
4. Verslag-In-Gesprek-over-Ambitie Stap2 Omgevingsvisie Behandeld 20201126
5. Tijdmachine Stap3 Omgevingsvisie Opiniërend 20210608
6. 20220127 CONCEPT-OMGEVINGSVISIEstap-3 MvL
7. Beoordeling concept omgevingsvisie_Antea 2021
8. Nota van beantwoording zienswijzen 20221215
9. Notitie detailniveau en reikwijdte (hierna NRD) omgevingsvisie
10. Nota van beantwoording zienswijzen NRD omgevingsvisie Edam-Volendam

Aanvullende toelichting op vraagstelling, context en maatschappelijke meerwaarde

Het doel van het voorstel is het vaststellen van een omgevingsvisie als bedoeld in artikel 3.1 van de Omgevingswet. Een omgevingsvisie die vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld wordt gelijkgesteld aan een omgevingsvisie zoals bedoeld in de Omgevingswet, mits deze voldoet aan de inhoudelijke vereisten van artikel 3.2 en 3.3 van de Omgevingswet. Zo moet een omgevingsvisie, mede voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid van de Omgevingswet het volgende bevatten:

a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Verder wordt in de omgevingsvisie rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

De uitwerking van hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling zoals genoemd in hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's. Het programma is een instrument waarin wordt uitgewerkt wat het te voeren beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving is (art. 3.5 onder a Omgevingswet). Daarnaast bevat het programma maatregelen. Deze kunnen als doel hebben het voldoen aan een of meer omgevingswaarden, of het bereiken van een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving (art. 3.5 onder b Omgevingswet).

Edam-Volendam, d.d. 4 april 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris, de burgemeester,
H. van der Woude L.J. Sievers.

©ev 2020